

PDFlib PLOP: PDF Linearization, Optimization, Privacy

**Page inserted by evaluation version
www.pdflib.com – sales@pdflib.com**

SETOMAA

ilmub aastast 1995

Piir lukku?

Plaan sulgeda kohalik Saatse-Krupa kontrollpunkt on väga halvaks uudiseks sadadele inimestele nii siin, kui ka sealpool Eesti-Vene kontrolljoont. Kontrollpunkt on teeninud kõigi Saatse või Krupa kandi elanike huve, kelle kodutalud või lähedaste matmispaigad on jäänud teisele poole kontrolljoont.

Võimalus kasutada rahvusvahelist Koidula piiripunkti ei saa selle piirkonna inimeste võimalusi rahuldada: sealtkaudu transpordiga reisimine ühtviisi nii majanduslikult kui ajaliselt kulukas ettevõtmine. Paljudel juhtudel võib see aja- ning rahakulu inimeste plaanidele kriipsu peale tõmmata — suure tõenäosusega tuleb paljudel nii mõnigi kord ema-isa kalmul, kirikuteenistusel või lihtsalt kodutalus käimata jätta.

Seega tekitab Saatse piiripunkti sulgemine kindlasti suure humanitaarprobleemi. Inimestevaheline suhtlemine ning omade juurde liikumine saab olema raskendatud ja võib keerukuse tõttu teatud juhtudel üldse hääbuda.

Piiritulpade ja kontrollpunktide tekkimine on pannud Setomaa inimesed niigi raskesse olukorda. Aastakümnete jooksul väljakujunenud teedevõrk on läbi lõigatud, ajaloolised sidemed kadumas. Juba autoliikluse sulgemine antud piiripunktis oli paljudele valusaks löögiks.

Saatuse ironiana võib üle-piiri suhtlemisele lõpu teha see, mis oli mõeldud hoopis piiride kaotamiseks — Schemgeni ruumiga liitumine. Euroopas passita reisimine on küll tore, kuid millise hinnaga nende inimeste jaoks, kes ei taha muud, kui jalgsi kirikusse või oma kodusele surnuaiale pääseda? Oma kodanike elu lihtsustamine peaks olema riigi prioriteediks ning selleks tuleb valitsusel mingi võimalus leida.

ÕIENDUS

Räpina Vallavalitsus teatab, et Setomaa ajalehe 19. mai 2008 numbris avaldatud Inge Hirno väide Räpina linna ja valla ühinemise eelse ja -järgse ametnikkonna arvilise koosseisu kohta ei vasta tõele. Räpina Vallavalitsuses on käesoleval ajal 19 ametikohta. Enne Räpina linna ja valla ühinemist oli omavalitsustes kokku 25,3 ametikohta

Lehte tegeväi:

Toimetaja — Taro Igor, tel. 7954494, mob. 5273985, e-post: igor.taro@setomaa.ee

Kiil — Sarvõ Õiõ

Makett ja külesäädmise — Taro Julia

Kirätsura: Nutovi Mirjam, Hõrna Maar'a, Sarvõ Õiõ, Lillagu Anti, Riitsaare Evar, Saarestiku Teele, Linnamäe Lauri, Ilvese Aapo, Kauksi Ülle, Hõrna Aare, Matvei Arvi, Raudoja Ahto

Välläändja: Setomaa Valdade Liit

Setomaa lehe kolleegium: Urmas Klaas, Helen Alumäe, Ilme Hoidmets, Maarja Hõrn, Katri Karpson, Ülle Kauksi, Marija Kiveste, Leo Kütt, Annela Laaneots, Anni Lahe, Arvi Matvei, Magnar Michelson, Teele Saarestik, Õie Sarv, Birgit Itse, Aare Kuura, Indrek Mustimets, Epp Solovjov, Helju Tsopatalo

Trükjä: AS Printall

Lehe ilmumist tugõva Setomaa Kultuuriprogramm

Kiri Kiroda:

Setomaa ajaleht

Laossina küla

64308 PÖLVAMAA

vai igor.taro@setomaa.ee

Toimõndusõl om õigus kirju toimõnda ja naid lühendä

Õpetajad oskavad nalja teha

Mie koolis juhtub nii naljakaid asju — niisuguse võistlusteema pakkus välja Tallinna Keskraamatukogu. Ka Petseri 2. Keskkooli 9. klassi õpilased Ustina Põnova ja Jegor Šamarin läkitasid oma tööd pealinna.

Jegor meenutab 1. aprilli: «Ärkan kõlava äratuskella helina peale. Ostsini nimelt sellise tugeva kõlaga ärataja, sest muidu magan jälle tundide algused lihtsalt maha. Nii naljakalt on mu päev üsna sageli alanud.

Voodist välja, kerged ringutused ja jahe vesi silmadele.

Peale maitsvate võileibade söömist astun koolipäevale vastu kerge muigega.

Jõuan kohale veidi varem. Arutan sõpradega üht-teist, ulatan mõnele abistava käe, no muidugi koduülesannetega vihiku loovutamise vormis.

Naljakas! Sellise abistamisviisi kohta ütlevad õpetajad: «Sõber peab oskama olla. Nii ei sobi!»

Õpetajad lihtsalt ei tea ega mäleta, et koolisõprus on siiski midagi muud kui õpilasreeglid ette näevad.

Muidugi pean nüüd ära mainima, et täna on 1.aprill.

See on juba tavakohaselt naljapäev.

Nii oli meiegi klass kohe hommikul valmis kombest kinni haarama.

Läksime keemiaklassi ja kirjutasime tahvlile: APRILL! Ja hiilisime koolimajast välja.

Tund aega hiljem, kui klassi jõudsim, lugesime tahvlilt: Jah, muidugi aprill! Seepärast ootangi teid peale tundide lõppu keemiaklassi, kus lahen-danne kaks tundi ülesandeid ja teeme paar laboratoorset tööd hindele. Kohtumiseni!

Vene Föderatsioonis kutsutakse 1. aprilli lollide päevaks. Kas õpetaja siis tõesti arvab, et me tahtsime teda lollitada. Imelik! Tahtsime nalja teha, aga meid lihtsalt ei mõistetud.

Mina hakkasin vahetundide ajal keemiaülesandeid kordama. Lehitsesin ka laboratoorsete tööde vihiku läbi.

Tunnid lõppesid.

Jooksime võimlast klassi ja lugesime tahvlilt õpetaja kirja: «Aprill! Palun kiiresti tulla minu koju. Kui te aega viidate, toimub kuumate ja viinerite jahtumisprotsess. Ei mingit keemiat! Kõik hoidised laual on kodumaised, ilma säilitussaineteta, hõrgutava aroomiga.

Teelaua ääres on meil hea võimalus veel teisigi naljakaid juhtumeid läbi arutada.»

500 kruuni karmanihe!

Preemia kuu kõgõ parebalõ kirä autorilõ.

Kirotagõ' umast latsõpõlvõst, kodoküläst, mäntsestki' huvtavast inõmisõst vai elolitsõst juhtumisõst. Ja kirätükk võisi' õks olla' Setomaaga' seot ja viil parep ku' seto keeleh. Toimõtus mass raha toolõ kiräle, koh om man kirotaja täüsnimi, isikukood ja pangaarvõ nummõr.

Juunikuu preemia lätt Petseri 2. Keskkooli õpilasele Jegor Šamarinile ning tema juhendajale Vally Tammele.

Kiri Kiroda:

Setomaa ajaleht

Laossina küla, 64308 PÖLVAMAA

vai igor.taro@setomaa.ee

Suurepäran!

Me keegi ei tulnud hetkekski selle peale, et õpetaja oskab nii osavasti nalja teha.»

Ka Ustina pajatas naljakaid juhtumeid oma koolielust. Ta lõpetas meenutused lausetega: «Nali ja naer on terviseks! Naljakad juhtumid teevad

meele rõõmsaks. Loodame, et me ka täiskasvanuna seda ei unusta!»

Tallinna keskraamatukogu saatis tänukirjad huvitava te tööde eest Ustinalle, Jegorile ja juhendajale õpetajale Vally Tammele.

Vally Tamm

Pino Jüri: Koh ja kas latsilõ seto oppust anda'

Ma olõ küüsünü' külh Mummi latsi käest paaril kõrral, õt midä nä mõtlõsõ' taast seto värgist. Ütte ja selget vastust olõ-õi saanu'. Noorõp tütär om, nii ku tä nimigi, vaest õks kõgõ inäp seto. Od'e Liis om tä nimi vai Eudochia Elisabeth, ku tä mäanet koirust tege. A tä om hüä lats inäbä jago. Kõgõ setobas pia ma timmä tuuperäst, õt talle om sääl kandih õks jo miildünü.

Tä oll väiga väigokõnõ, ku edimäst kõrda sinnä' Vërskaha ja ruttu kerkohe ja keriguaida juhtu. Mi viil pelksi imäga, õt vaest olõ-õi õigõ nii väigokõist last haudi päälle viiä', õt nakas pelgämmä.

A koh! Latsõ' omma' jo targa'. Ku sa näile õks ar' seletät, õt nii om ja nii tulõsi tetä', sis nä mõistva' kõkkõ ja tegevä' kõik üteh.

Päällegi', Vërskaha keriguaid om illos. Latsõna om näid matsaidu külh pelät, kõik nuu' jutusõ', latsiaia folkloor, mia' ringi liiku, tii-is joht matsaiast tuud kotust, kohe nii väiga tahasi'... A nuu' omma' nuu' töösõ' matsaia. Tuu om õks pall'o tõõnõ, ku pääle keriguaidu mindäs matsidsõ pääle ja lääva kõik, kiä' kerkohe omma' tulnu'. No midä sääl pelädä' om, ku aid inimesi täüs, omma' nä sis maa pääl vai maa all.

Latsõ' saava tuust arvo. Taa ommõgi tuu kotus, koh näile kõnõlda', õt: tii' sa latsõkõnõ,

midä sa tiit, a unõhtagu-ui', õt su esä om seto, su vanaimä om seto ja niimuudu aigopidih tagasi, tuu aoni', ku innevananõ elläi viil maa pääl ringi toimõt.

Taa om veitkese inäp ku kõnõlda' mäantsestki' mehest, kiä' mõisaherrä käest hindäle mäantsegi aol talo ost. Vai om s'oo no' patonõ ülbust mu puult... angõ' andis. Ka om. Ja latsilõ om sääne elämüs ku nä saava keriguaiha veitkese piknikku pitä'. No kiä tuud mõistsõ ette mõtõlda, õt nii ka' saa? Mul hindälgi om tuu edimäne kõrd s'ooni aoni meeleh.

No midä sääl pelädä' om, ku aid inimesi täüs, omma' nä sis maa pääl vai maa all. Latsõ' saava tuust arvo.

No' kisk veid'okõsõ maa kaabress a rõks.

Ma pelksi edimätsel kõrral latsiga Setomaal, õt vaest näile meelü-üi' kerkoh. Vai pelgäse sääl. Õks jalki uma latsõpõlvõ mälestüs Puhja kerkost, mia' tuulaig oll vaest väega kõrrast ar' ja paistu sääne külh ja tühi ja hirmtav vällä. Ja ku kiä ull viil tõmmas oreli helü valla-lõ, sis ma nakse pelgämmä ja ikma. Nii pall'o hirmtav oll kõik. Vöee...

Midägi säänest ma oodi ja pelksi Vërskah ka'. A olõ-õs midägi'. Latsil paistu huvtav olõvat ja... midä sa viil õks tahat? Jälki oll Od'e tuu lats, kiä' tahtsõ viil tagasi kergohe minnä', midägi jäi täl kaemalda.

Tuu om hõste lännu'. A muu... Ma eis' ka' tiiä-äi' midä taast muust mõtõlda'. Ku pall'o ja kas ma piasi' ummilõ latsilõ taad seto värki pääle ajama?

Ma olõ jo kõnõlnu'. Nii pall'o ku ma tiiä. Mu imä om kõnõlnu'. Nä tiidvä' vaest inäbägi ku ma', tuuperäst õt nä viisise' kavvaba kullõlda. A piäs ma no' nakkama näile kõgilõ tegemä vai õigõbahe, otsma kedägi, kiä' mõist tetä' naid seto rõivit? Ostma pu-jalõ saapa' ja väidse saapa-siirde? Ajama näid kuuri laulma, seltsi, vidäma üteh õga kõrd ku eis' Setomaalõ lää?

Tiiä-äi'... Minno aeta-as väelüüsi. Ma tulli taa pääle eis'. Vaest tulõva' nimä' ka' ütspäiv ku tahtva'... sinnamaani om üteht pallo hää miil. Nä kõik tiidvä', õt: seto veri värise-ei'; ja: tsuska-ai' setolõ sõrmõ suuhtõ, seto purõ! Ja nä kõik saava' arvo, midä ma' vai mu imä näile kõnõlös.

Küll nä ka ütspäiv setos kasusõ'.